

Міністерство освіти і науки України
Одеська державна академія будівництва та архітектури

Кафедра будівельної механіки

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

з дисципліни

«Системи автоматизованого проектування»

до курсової роботи

для студентів освітнього рівня «магістр»

галузі знань 19 – «Архітектура та будівництво»

спеціальності 192 – «Будівництво та цивільна інженерія»

освітньої програми «Інформаційні технології у

промисловому та цивільному будівництві»

Одеса 2021

УДК 624.046.2

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Вченою Радою
Інженерно-будівельного інституту ОДАБА
Протокол № 5 від 22.01 2020р.

Методичні вказівки розглянуті та рекомендовані до публікації на засіданні кафедри будівельної механіки, протокол № 5 від 23 грудня 2019 року

УКЛАДАЧ: **М.М. Сорока**, професор кафедри будівельної механіки ОДАБА,
канд. техн. наук

РЕЦЕНЗЕНТИ: **К.В. Єгупов**, директор Науково-дослідного інституту фундаментальних та прикладних досліджень Одеського національного морського університету (ОНМУ), доктор технічних наук, професор

І.В. Шеховцов, доцент кафедри залізобетонних конструкцій та транспортних споруд ОДАБА, канд. техн. наук

Методичні вказівки розроблені для допомоги студентам у виконанні курсової роботи з дисципліни «Системи автоматизованого проектування». В методичних вказівках описані методи розрахунку систем у середовищі ПК ЛІРА-САПР. Описані алгоритми автоматизованого розрахунку металевих і залізобетонних конструкцій на дію статичного навантаження. Описаний порядок дій і при підборі перерізів металевих конструкцій і при підборі армування залізобетонних конструкцій за допомогою ПК ЛІРА-САПР. Наведені приклади розрахунків. Розроблені вихідні дані до виконання розрахунково-проектувальної роботи та вимоги до її оформлення.

Для магістрів спеціальності 192 – «Будівництво та цивільна інженерія».

Відповідальний за видання
завідувач кафедри будівельної механіки
д.т.н., професор Сур'янінов М.Г.

© Сорока М.М.

ЗМІСТ

	стор.
Вимоги до оформлення розрахунково-проектувальної роботи.	4
1 Задача № 1. Розрахунок плоскої металевої ферми.	5
1.1 Склад завдання.	5
1.2 Вихідні дані.	5
1.3 Формування розрахункової моделі ферми.	5
1.4 Розрахунок ферми.	15
1.5 Формування пояснювальної записки.	19
2 Задача № 2. Розрахунок плоскої залізобетонної рами	20
..	
2.1 Приклад розрахунку.	13
2.2 Склад завдання.	20
2.3 Формування розрахункової моделі рами.	20
2.4 Розрахунок рами.	34
2.5 Формування пояснювальної записки.	45
ЛІТЕРАТУРА.	46
ДОДАТОК 1. Вихідні дані до задачі 1 «Розрахунок плоскої металевої ферми.»	47
ДОДАТОК 2. Вихідні дані до задачі 2 «Розрахунок плоскої залізобетонної рами»	49

Вимоги до оформлення розрахунково-проектувальної роботи.

Курсова робота виконується на аркушах формату А4, де повинна бути пояснювальна записка та необхідний графічний матеріал. Графічний матеріал може бути оформлений окремо на аркуші формату А3.

На кресленні повинні бути: задана схема конструкції з позначенням всіх розмірів та навантажень, прийняті розрахункові схеми і основні системи методу сил для кожного етапу розрахунку, допоміжні та остаточні епюри моментів. Креслення виконуються олівцем в прийнятому масштабі довжин та зусиль, або за допомогою графічних програм ЕОМ.

Пояснювальна записка повинна містити: склад завдання, робочі формули, розрахунки, пояснення і т. і. Розрахунки слід виконувати так, щоб похибка не перевищувала 5%.

При виконанні розрахунку за допомогою програмних комплексів у пояснювальній записці необхідно відобразити розрахункову модель рами із заданим навантаженням і результати розрахунку – епюри зусиль, значення переміщень, таблиці результатів.

Курсова робота виконується відповідно до шифру. Для магістрів денної форми навчання шифр вказується викладачем. Шифр складається з шести цифр: перші дві вказують на номер схеми; наступні дві – номер рядка в таблиці з розмірами; останні дві – номер рядка в таблиці навантажень.

Для магістрів заочної форми навчання шифром є останні три цифри номеру залікової книжки. Перша цифра вказує номер рядка в таблиці з розмірами, друга – номер рядка в таблиці навантажень, третя – номер схеми.

Задача № 1. Розрахунок плоскої металевої ферми.

1.1 Склад завдання:

2. Сформувати геометричну схему ферми, встановити опорні в'язі, ввести жорсткість стрижнів ферми, ввести вузлове навантаження.
3. Ввести розрахункові сполучення зусиль і виконати статичний розрахунок ферми.
4. За результатами розрахунку підібрати поперечний переріз стрижнів.
5. Сформувати пояснювальну записку.

1.2 Вихідні дані.

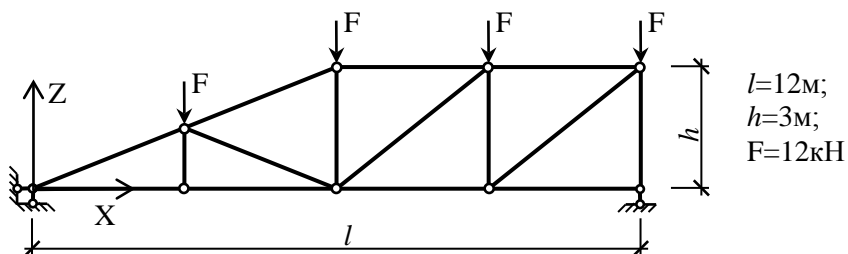

Рис. 1.1 – Розрахункова схема ферми

1.3 Формування розрахункової моделі ферми.

Після запуску ПК ЛІРА-САПР на панелі швидкого доступу натискаємо на піктограму - «Создать новый документ» у вікні, що з'явилося (рис. 1.2), вибираємо:

- признак схеми - «1 – Две степени свободы в узле»;
- вводим наименование задачи.

Після цього натискаємо кнопку - «Подтвердить».

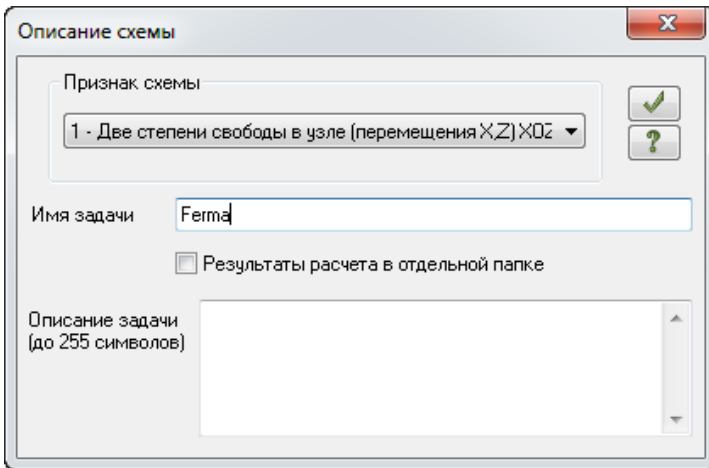

Рис. 1.2 – Вікно вибору признаку схеми

Перед початком роботи необхідно виконати налаштування параметрів

ПК ЛІРА-САПР. Для цього натискаємо кнопку на верхній панелі, у меню «**Настройки**» вибираємо «**Единицы измерения**», встановлюємо кН на закладці «**Схема**» і на закладці «**Результаты**» і натискаємо кнопку **Подтвердить**.

У меню «**Настройки**» вибираємо «**Параметры расчета**», у вікні «**Параметры расчета**» (рис.1.3) переходимо на пункт «**Конструирование**», встановлюємо у всіх позиціях норми проектування ДБН і натискаємо кнопку **Подтвердить**.

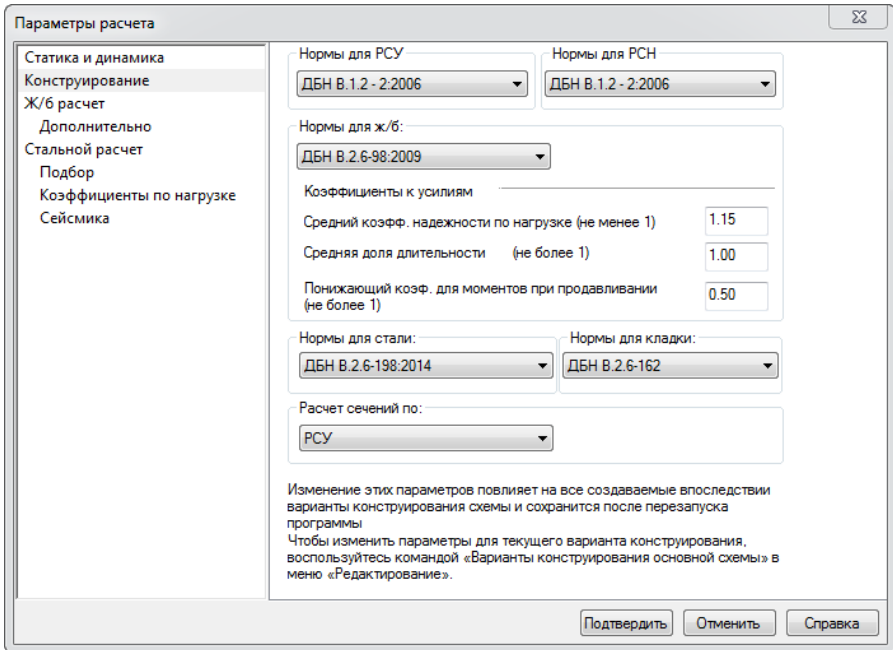

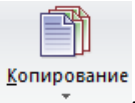

Рис.1.2 – Вікно введення параметрів розрахунку

Натискаємо кнопку на панелі «Создание», вводимо координати лівої опори ферми ($x=0$, $z=0$) і натискаємо кнопку . На екрані з'явиться вузол 1. Для відображення номеру вузла на нижній панелі інструментів натискаємо кнопку , у вікні, «Показать», що з'явилося, натискаємо кнопку , включаємо нумерацію вузлів (кнопка) і натискаємо кнопку .

Натискаємо кнопку - вибір вузлів і клацаємо лівою кнопкою миші на вузлі 1. Вузол 1 стає червоним.

Для формування інших вузлів нижнього поясу на панелі «Редактирование» натискаємо кнопку , вводимо відстань між вузлами ферми $dx=3$ м, кількість вузлів $N=4$ (рис. 1.4) і натискаємо кнопку

На екрані з'являються вузли 2-5. Знімаємо виділення з вузла1, натискаючи кнопку на нижній панелі.

Для формування вузлів верхнього поясу ферми виділяємо вузли 3, 4, 5, у вікні копіювання об'єктів вводимо $dx=0$, $dz=3m$, $N=1$ і натискаємо кнопку

На екрані з'являються вузли 6, 7, 8 (рис. 1.5). Знімаємо виділення з вузлів, натискаючи кнопку на нижній панелі.

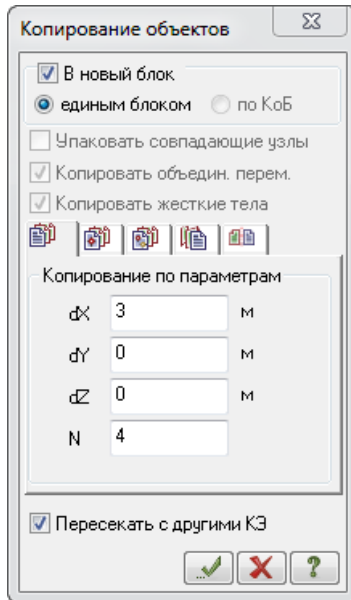

Рис. 1.4 – Вікно копіювання об'єктів

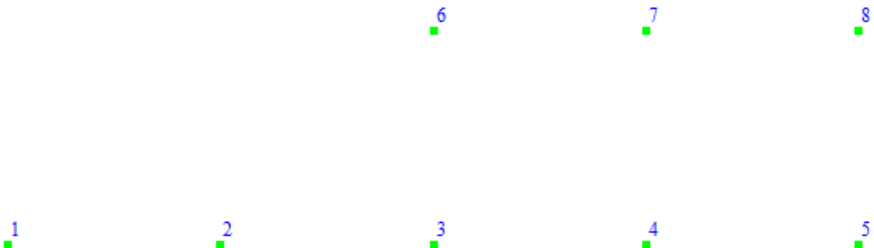

Рис. 1.5 – Вузли ферми

Добавить
узел

Для введения узла між вузлами 1 і 6 натискаємо напис «Добавить узел» на панелі «Создание» і вибираємо «разделить на N равных частей», вводимо $N=2$ і клацаємо лівою кнопкою миші по вузлам 1 і 6. Якщо у вікні «Добавить узел» буде стояти позначка   - «Объединить узлы стержнями», то разом із створенням вузла 9 вузли 1-9 і 9-6 будуть з'єднані стрижнями (рис. 1.6).

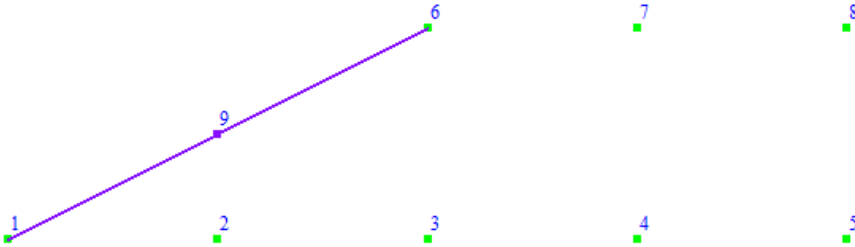
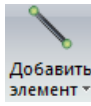

Рис. 1.6 – Введення вузла 9 і об'єднання вузлів стрижнями

Натискаємо кнопку «Добавить элемент» і з'єднуємо вузли стрижнями відповідно до схеми ферми (рис. 1.7).

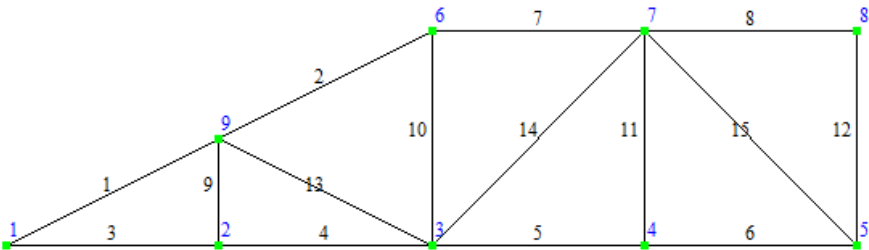

Рис. 1.7 – Схема ферми з нумерацією вузлів і стрижнів

Для вводу опорних в'язів вибираємо вузол 1 (кнопка на нижній панелі), натискаємо кнопку на панелі «Жесткости и связи», ставимо позначки X і Z (рис. 1.8), і натискаємо кнопку . Вибраний вузол забарвлюється у синій колір, це означає, що в'язі встановлені. Вибираємо вузол 5, у вікні «Связи в узлах», знімаємо позначку X і натискаємо кнопку . Якщо повзунок (рис. 1.8) пересунути вправо, встановлені в'язі будуть показані у вигляді кольорових квадратиків.

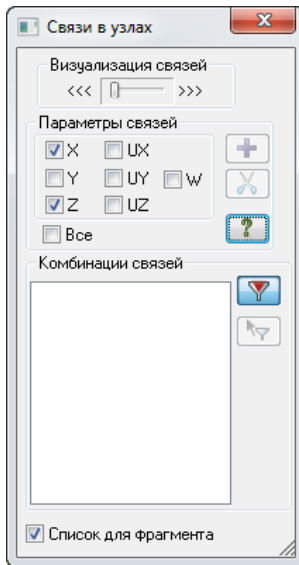
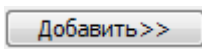

Рис. 1.8 – Вікно введення опорних в'язів

Вводимо поперечні перерізи стрижнів ферми. Натискаємо кнопку

, потім кнопку

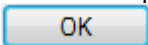
, переходимо на закладку

I

і два

рази клацаємо лівою кнопкою миші на кнопку **Два уголка**. У вікні «**Стальное сечение**» вибираємо профіль «**Уголки стальные горячекатаные равнополочные**», нижче вибираємо розміри кутика 70x70x5 (рис. 1.9) і натискаємо кнопку

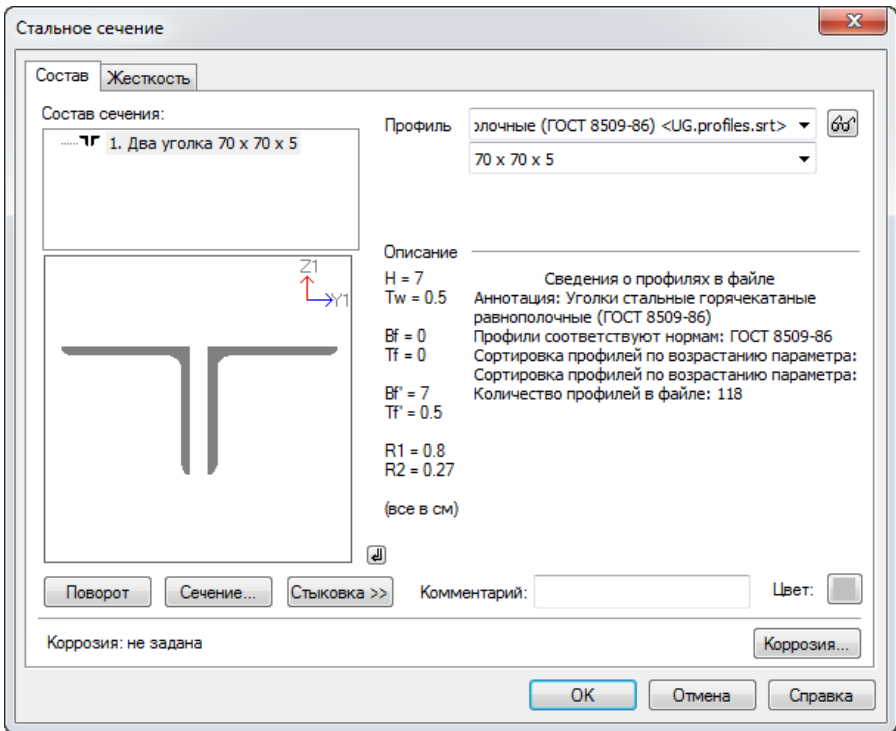

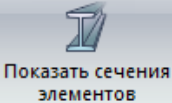

Рис. 1.9 – Вікно вибору кутиків

Віджимаємо кнопку «Отметка узлов», натискаємо кнопку - «Отметка элементов» і вибираємо всі стрижні ферми. У вікні «Жесткости и материалы» натискаємо кнопку . Цим самим усім стрижням ферми назначається переріз із двох кутиків 70x70x5. Для того, щоб пересвідчитись, що стрижням ферми призначені жорсткості на панелі швидкого доступу натискаємо кнопку - «Пространственная модель (3-D графика)» і потім кнопку . Для повороту ферми потрібно затиснути праву кнопку миші і переміщенням миші добитися потрібного положення ферми (рис. 1.10). Для виходу із режиму 3-D потрібно натиснути сіру кнопку .

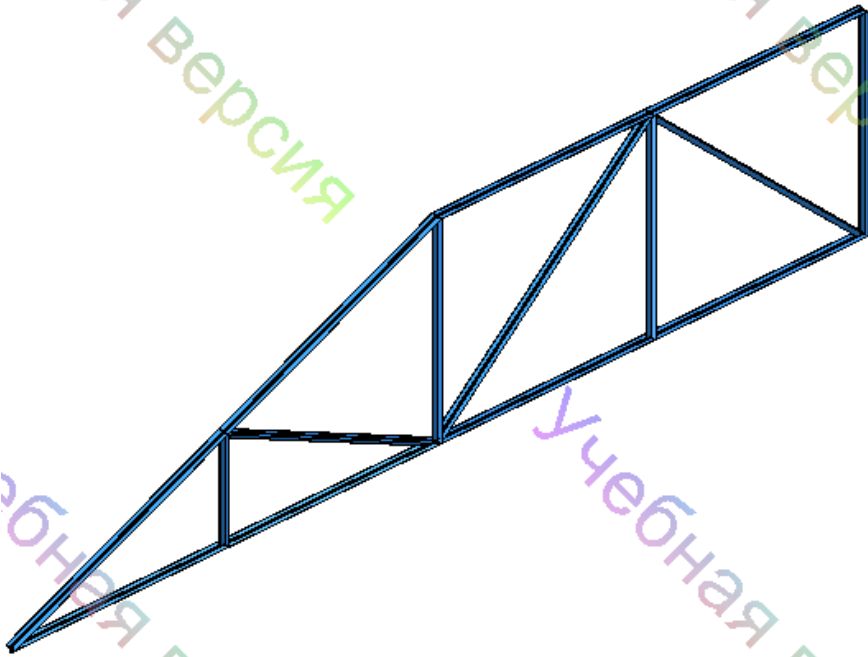

Рис. 1.10 – 3-D модель ферми

Виділяємо вузли ферми, до яких прикладено навантаження (кнопка на нижній панелі). Натискаємо кнопку на панелі «Нагрузки» вибираємо тип навантаження , вводимо значення навантаження $F=12\text{kN}$ (рис. 1. 11) і натискаємо кнопку .

Для відображення на екрані значення навантаження натискаємо кнопку на нижній панелі, у вікні, «Показать», переходимо до закладки , ставимо позначку натискаємо кнопку . На екрані тепер буде відображатись ферма з навантаженням (рис1. 12).

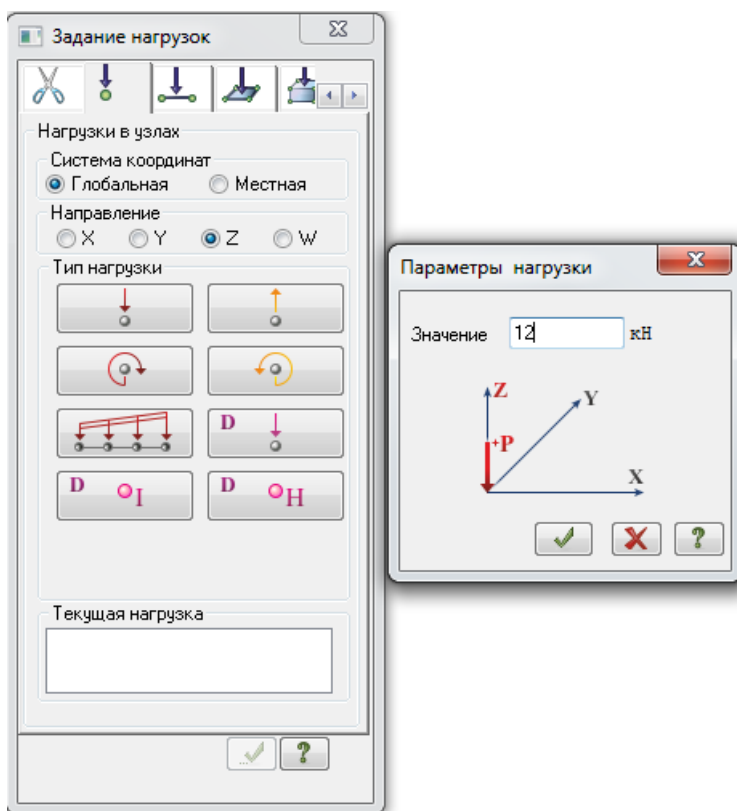

Рис. 1.11 – Вікно введення навантаження

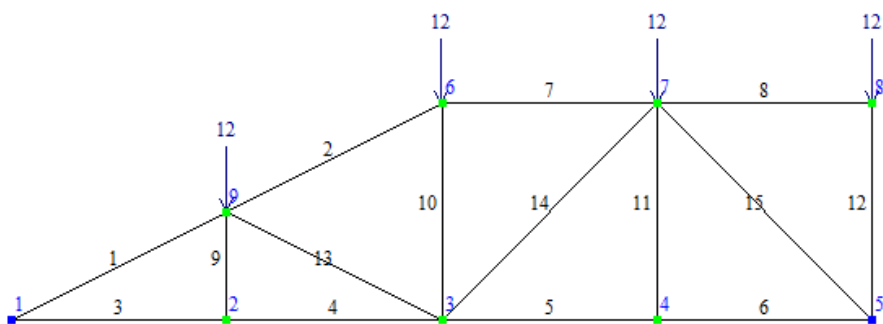

Рис. 1.12 – Розрахункова модель ферми.

Для створення таблиці розрахункових сполучень зусиль (PCY)

переходимо на закладку «Расчет» і натискаємо кнопку Таблица PCY. У таблиці PCY назначасмо Вид загрузжения і натискаємо кнопку , яка знаходиться справа від кнопки вибору виду навантаження (рис. 1.13). Потім натискаємо кнопку , яка знаходиться у правому верхньому куті таблиці PCY.

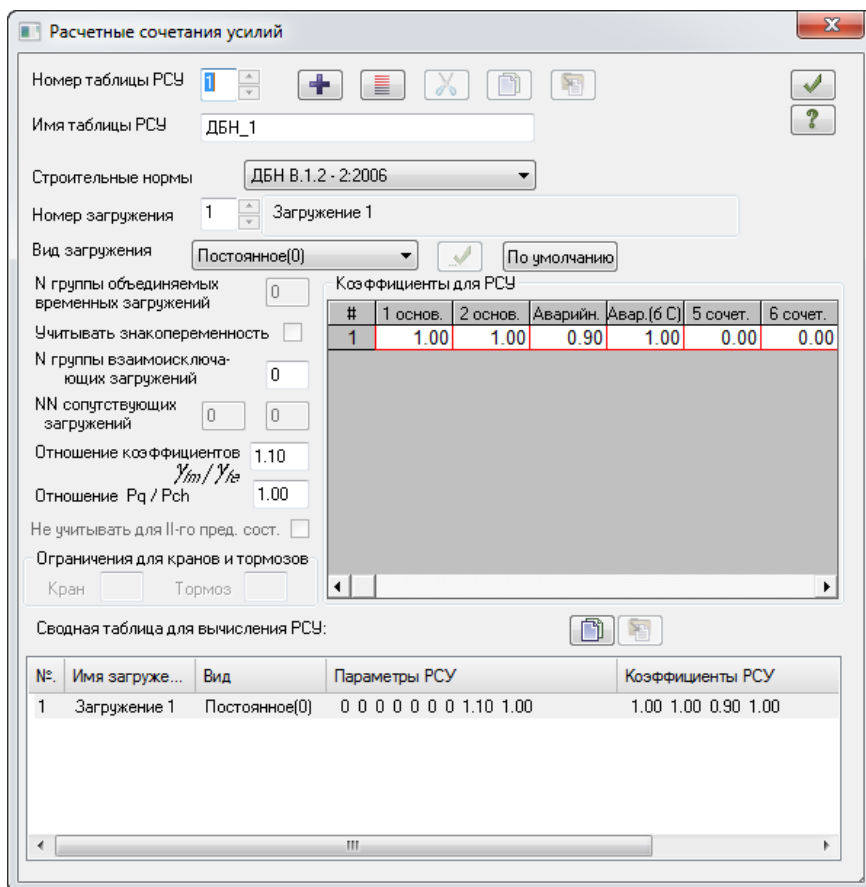

Рис. 1.13 – Вікно формування таблиці PCY

1.4 Розрахунок ферми.

Перед виконанням розрахунку потрібно виконати упаковку схеми. Для

цього натискаємо кнопку «Упаковка
схемы» на панелі «Редактирование».

Для виконання розрахунку ферми на панелі «Расчет» натискаємо кнопку - «Выполнить расчет». Після цього потрібно обов'язково переглянути протокол розрахунку (кнопка «Протокол решения» панелі «Расчет») на предмет виявлення помилок.

Використовуючи вікно «Показать» (кнопка на нижній панелі), відключаємо нумерацію вузлів і елементів, а також зображення вузлових сил.

Переходимо на закладку «Анализ» і натискаємо кнопку на панелі «Деформации». На екрані буде відобразитись кольорова мозаїка вертикальних переміщень вузлів ферми. Для відображення числових значень переміщень у

вікні «Показать» переходимо на закладку і ставимо позначку - «Значение усилий на мозаике». На екрані будуть відображатись вертикальні переміщення вузлів ферми (рис. 1.14).

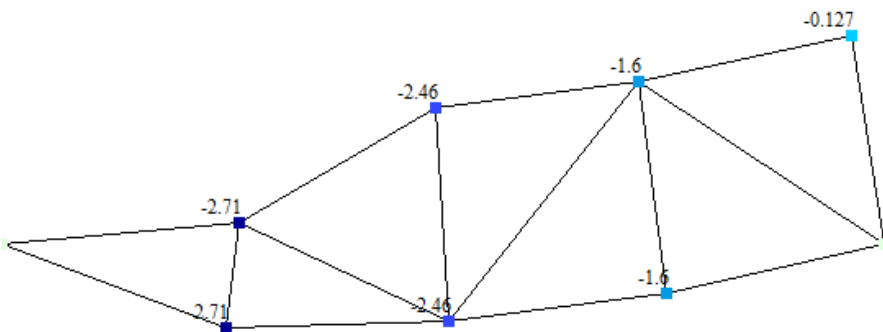

Рис. 1.14 – Вертикальні переміщення вузлів ферми (мм).

Віджимаємо кнопку і натискаємо кнопку на панелі «Деформации» для відображення недеформованої ферми. Відображення епюри поздовжніх сил у стрижнях ферми одержимо, натиснувши кнопку на панелі «Усилия в стержнях». Для відображення числових значень зусиль і штриховки епюри кнопкою викликаємо вікно «Показать», переходимо на

закладку і ставимо позначки і і натискаємо кнопку

В результаті одержимо епюру поздовжніх сил як це показано на рис. 1.15.

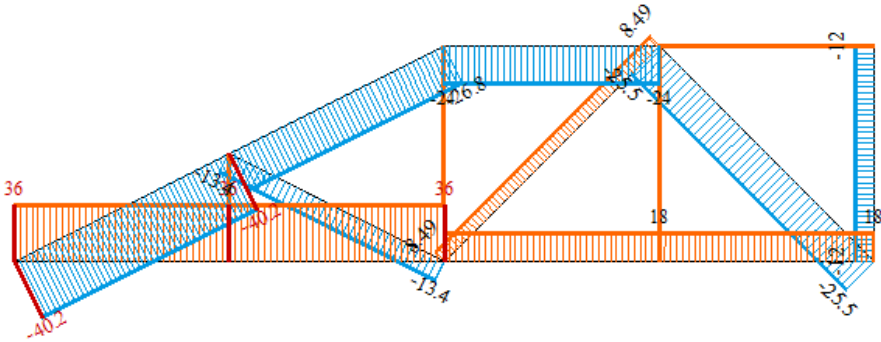

Рис. 1.15 – Епюра поздовжніх сил (кН).

Віджимаємо кнопку **N** і переходимо на закладку «Сталь».

Натискаємо кнопку на панелі «Конструирование» і у вікні «Жесткости и материалы» переходимо на закладку «Сталь» і натискаємо кнопку **Добавить...**. У вікні «Параметры» вибираємо **Сталь** **C245** і натискаємо кнопку **OK**. У вікні «Жесткости и материалы» включаємо кнопку **Дополнительные характеристики** і натискаємо кнопку **Добавить...**. У вікні «Параметры» встановлюємо:

тип елемента **Ферменный** ;
 элемент пояса или опорный раскос фермы ;

Kz	1
Ky	1
использовать коэффициенты длины	☒

коэффициенты довжини і

натискаємо кнопку **OK** (рис. 1.16).

Параметры	
Нормы проектирования	ДБН В.2.6-198:2014
Номер	1
Комментарий	Характеристики
Тип элемента	
Ферменный	☒
Колонна	☐
Балка	☐
Коэффициенты условий работы и надежности	
Ус устойчивости	1
Ус прочности	1
Уп	1
Дополнительный Ус=0.8	☐
Предельная гибкость	
элемент пояса или опорный раскос фермы	☒
неопорный элемент решетки фермы	☐
одиночный элемент структурной конструкц...	☐
прочий	☐
На сжатие	180-60а
На растяжение	300
Расчетные длины	
Kz	1
Ky	1
использовать коэффициенты длины	☒

Рис. 1.16 – Вікно введення додаткових характеристик

Виділяємо всі стрижні ферми (кнопка на нижній панелі) у вікні «Жесткости и материалы» знімаємо позначку Жесткость, встановлюємо позначку Материалы і натискаємо кнопку . Закриваємо вікно «Жесткости и материалы» (кнопка).

Для підбору перерізів стрижнів ферми натискаємо кнопку Расчет і кнопку у вікні «Стальной расчет» (рис. 1.17).

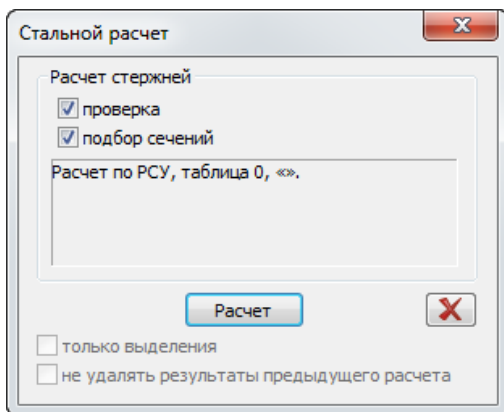

Рис. 1.17 -

Після виконання розрахунку натискаємо кнопку «Сечения» і у вікні «Подобранные сечения» (рис. 1.18) встановлюємо позначку «Показать».

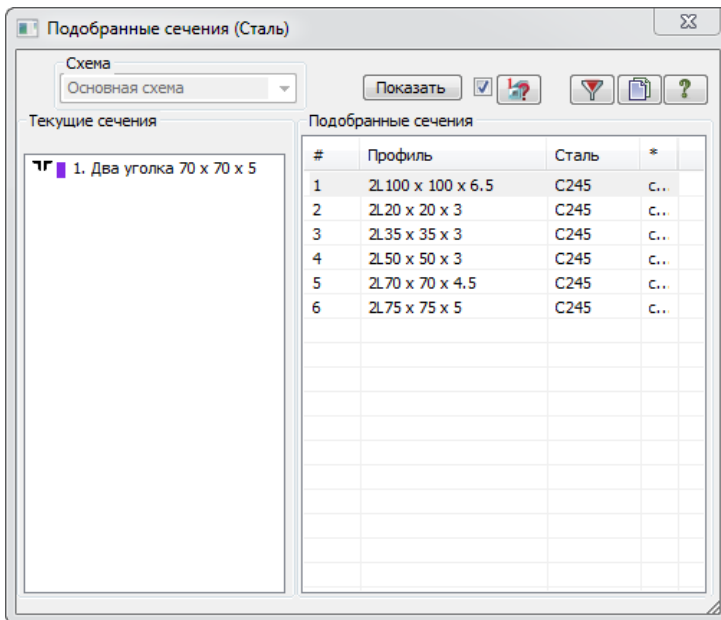

Рис. 1.18 – Результаты подбора перерезів стрижнів ферми.

На схемі ферми будуть відображатись номери підібраних перерізів (рис. 1.19).

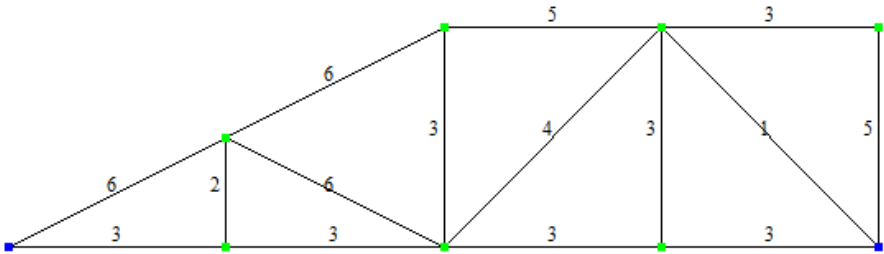

Рис. 1.19 – Номери підібраних перерізів.

Таким чином, у результаті розрахунку підібрані перерізи кутиків для всіх стрижнів ферми.

1.5 Формування пояснювальної записки.

При оформленні задачі 1 у пояснювальній записці повинно бути:

- Вихідні дані ферми (рис. 1.1);
- Розрахункова модель ферми із нумерацією вузлів і елементів і з показом навантаження (рис. 1.12);
- Вертикальні переміщення ферми (рис. 1.14);
- Епюра поздовжніх сил (рис. 1.15);
- Результати підбору перерізів стрижнів ферми (рис. 1.18);
- Номери підібраних перерізів (рис. 1.19).

Задача № 2. Розрахунок плоскої залізобетонної рами.

2.1. Склад завдання:

1. Сформувати геометричну схему рами, встановити опорні в'язі, ввести жорсткість стержнів рами, ввести задані варіанти навантажень.
2. Сформуванати розрахункові сполучення зусиль і виконати розрахунок рами.
3. За результатами розрахунку виконати підбір армування стержнів рами.
4. Сформуванати пояснювальну записку.

2.2. Вихідні дані.

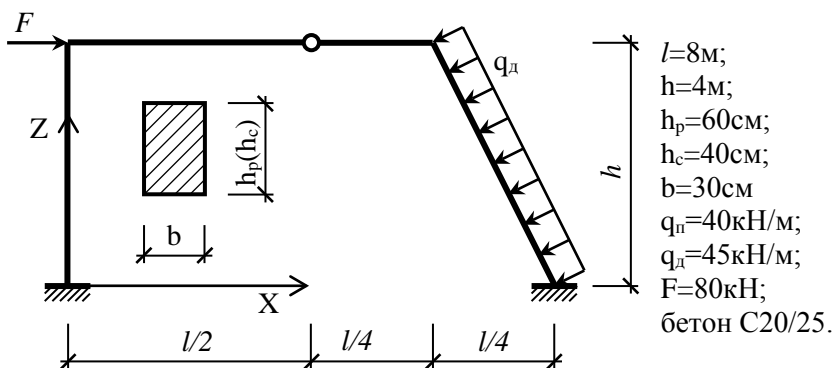

Рис.2.1 – Розрахункова схема рами

q_n – постійне навантаження, яке діє по усім ригелям рами (на схемі рами воно не показане); q_d – довготривале навантаження; F – короткочасне навантаження.

2.3. Формування розрахункової моделі рами.

Для створення нового проекту ПК ЛІРА-САПР на панелі швидкого доступу натискаємо на піктограму - «Создать новый документ» у вікні, що з'явилося (рис. 2.2), вибираємо:

- признак схеми - «2 – Три степени свободы в узле (перемещения X, Z, Uy)»;
- вводим найменування задачі.

Після цього натискаємо кнопку - «Подтвердить».

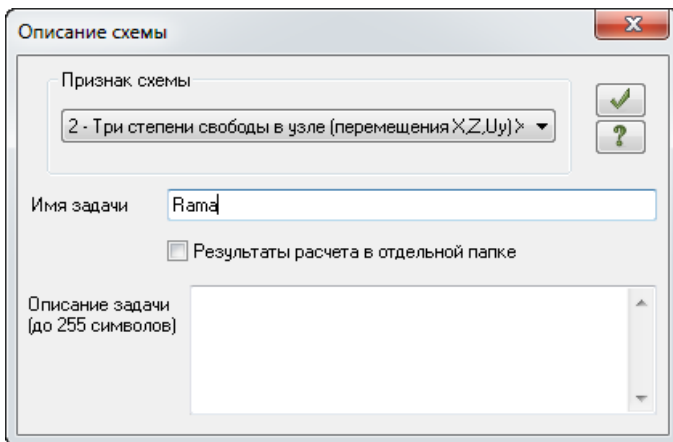

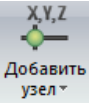

Рис. 2.2 - Вікно вибору признаку схеми

Перед початком роботи необхідно виконати налаштування параметрів

ПК ЛІРА-САПР за допомогою кнопки на верхній панелі так, як це було здійснено для ферми.

Далі вводимо вузли рами. Для цього натискаємо кнопку на панелі «Создание», вводимо координати лівої опори рами ($X=0, Z=0$) (рис.2.3) і

натискаємо кнопку . На екрані з'явиться вузол 1.

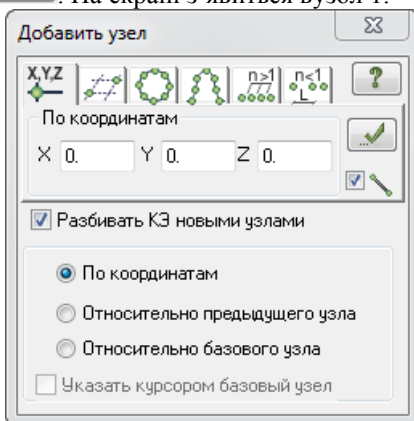

Рис. 2.3 – Вікно вводу координат вузлів

Для відображення номеру вузла на нижній панелі інструментів натискаємо кнопку , у вікні «Показати», що з'явилося, натискаємо кнопку , включаємо нумерацію вузлів (кнопка) і натискаємо кнопку .

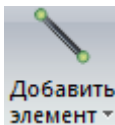
Для вводу інших вузлів рами у вікні «Добавить узел» (рис. 2.3) вводим координати вузлів рами, кожен раз натискаючи кнопку . Після вводу всіх вузлів на екрані повинні бути відображені вузли рами (рис. 2.4).

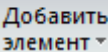

1

2

Рис. 2.4 – Вузли рами

Натискаємо кнопку і з'єднуємо вузли стрижнями відповідно до схеми рами (рис. 2.5).

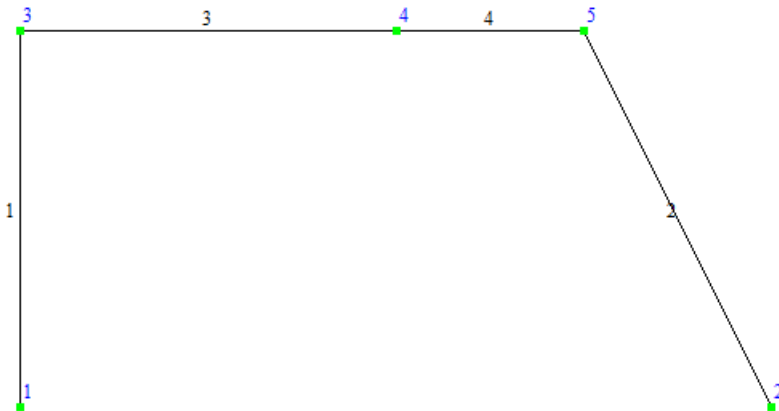

Рис. 2.5 – Схема рами з нумерацією вузлів і стрижнів

Для вводу шарніру слід пам'ятати, що шарнір встановлюється на початку, або в кінці стрижня, а не у вузлі рами. Так як шарнір у даному випадку з'єднує стрижні 3 і 4, його можна встановити у кінці стрижня 3, або на початку стрижня 4. Встановимо шарнір у кінці стрижня 3. Для цього виділяємо стрижень 3 (кнопка на нижній панелі) і переходимо до

закладки «Работа со стержнями». Натискаємо кнопку ,

ЦУ 0. кН*м

(рис. 2.6) у другому вузлі (кінець стрижня) і

натискаємо кнопку . У кінці стрижня 3 з'являється шарнір, який можна бачити на екрані.

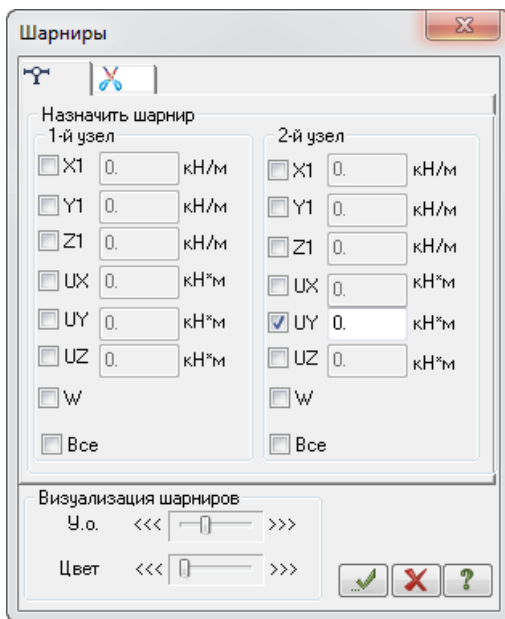

Рис. 2.6 – Вікно вводу шарнірів

Для вводу опорних в'язів вибираємо вузол 1 (кнопка на нижній панелі), натискаємо кнопку на панелі «Жесткости и связи», ставимо позначки X, Z, Uy, що означає встановлення жорсткого защемлення (рис. 2.7), і натискаємо кнопку . Вибраний вузол забарвлюється у синій колір, це означає, що в'язі встановлені. Вибираємо вузол 2, у вікні «Связи в узлах», знімаємо позначку Uy, залишаючи позначки X, Z, і натискаємо кнопку . Якщо повзунок (рис. 2.7) пересунути вправо, встановлені в'язі будуть показані у вигляді кольорових квадратиків.

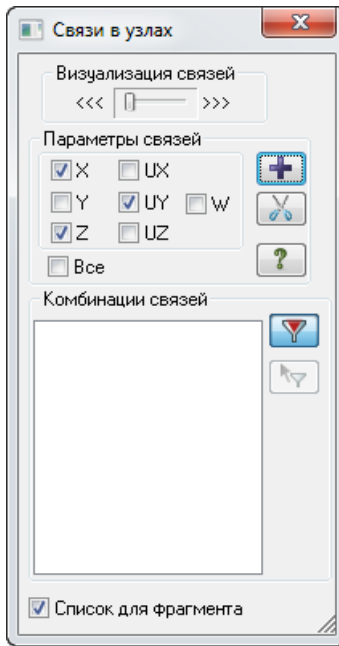

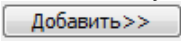

Рис. 2.7 – Вікно введення в'язів

Далі вводимо характеристики поперечних перерізів стрижнів рами. На панелі «Жесткости и связи», натискаємо кнопку , у вікні «Жесткости и материалы», натискаємо кнопку і два рази клацаємо лівою

кнопкою миші на кнопку Брус. У вікні «Задание стандартного сечения» вводимо модуль пружності, розміри поперечного перерізу стояків і власну вагу залізобетону (рис. 2.8) і натискаємо кнопку .

Виділяємо стояки рами (стрижні 1 і 2) і у вікні «Жесткости и материалы», натискаємо кнопку . Тим самим будуть назначені параметри перерізу стояків рами. Для вводу параметрів перерізу ригеля рами два рази клацаємо лівою кнопкою миші на

кнопку Брус і вводимо модуль пружності, розміри поперечного перерізу ригелів і власну вагу залізобетону. Далі виділяємо ригелі рами (стрижні 3 і 4)

і у вікні «Жесткости и материалы», натискаємо кнопку . Закриваємо вікно «Жесткости и материалы».

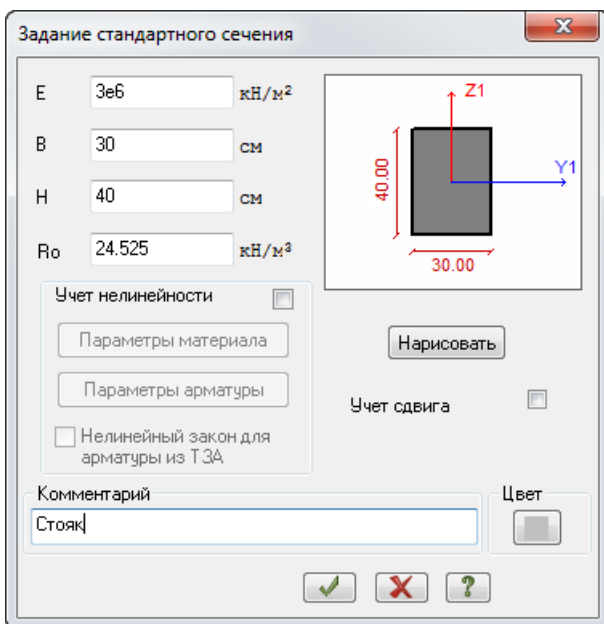

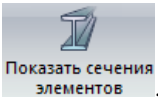

Рис. 2.8 – Вікно вводу параметрів перерізу

Для того, щоб пересвідчитись, що стрижням рами призначені жорсткості на панелі швидкого доступу натискаємо кнопку і потім

кнопку . На екрані одержимо 3-D модель рами (рис. 2.9). Для виходу із режиму 3-D потрібно натиснути сіру кнопку .

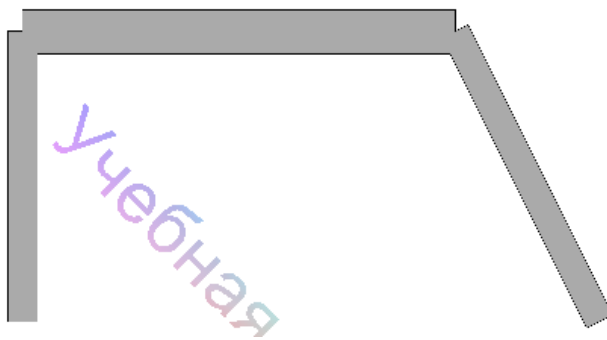

Рис. 2.9 - 3-D модель рами

Все навантаження, яке діє на раму будемо прикладати у вигляді чотирьох завантажень – власна вага, постійне, тимчасове довготривале і тимчасове короткочасне.

Для прикладення власної ваги на панелі «**Нагрузки**» натискаємо кнопку , вводимо коефіцієнт надійності 1.1 (рис. 2.10) і натискаємо кнопку .

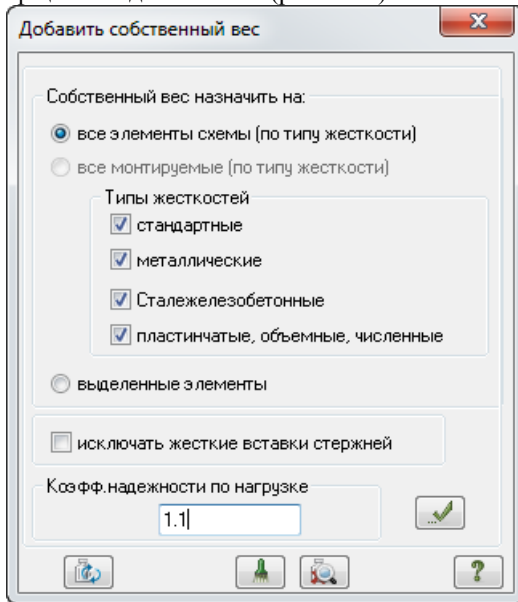

Рис. 2.10 – Вікно вводу власної ваги

Для відображення навантаження і його значення у вікні «**Показать**» (кнопка на нижній панелі) переходимо на закладку , встановлюємо позначки і і натискаємо кнопку . В результаті одержуємо відображення навантаження і його числового значення (рис. 2.11).

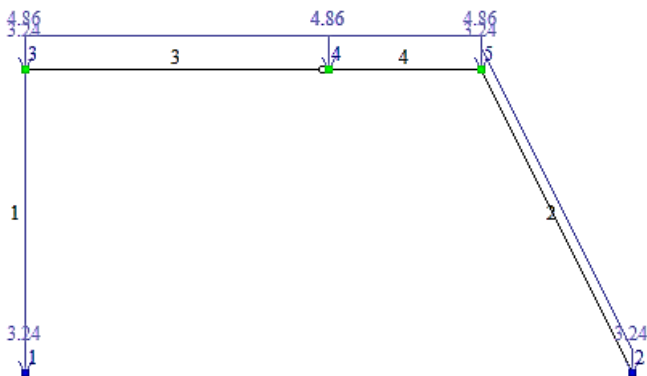

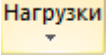
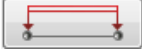

Рис. 2.11 – Перше завантаження (власна вага)

Для вводу наступного, постійного завантаження $q_n = 40 \text{ кН/м}$, яке прикладається до всіх ригелів рами, виділяємо всі ригелі (стрижні 3 і 4), кнопкою на нижній панелі встановлюємо завантаження №2 і на панелі

«Нагрузки» натискаємо кнопку . Вибираємо «Нагрузки на стержни» і у вікні «Задание нагрузок» натискаємо кнопку (рис. 2.12). У вікні «Параметры» вводим значения навантаження і натискаємо кнопку .

Постійне завантаження показано на рис. 2.13.

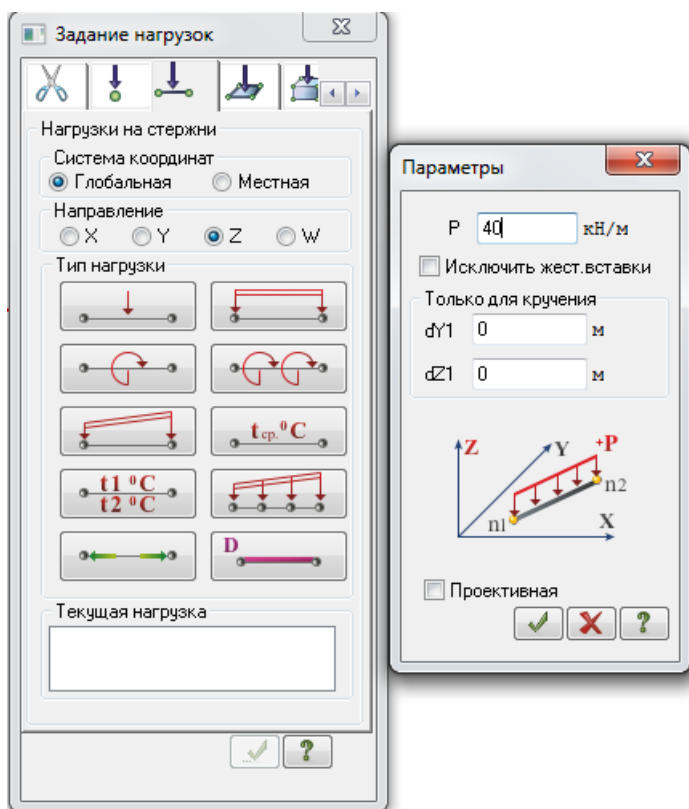

Рис. 2.12 – Вікна вводу постійного навантаження

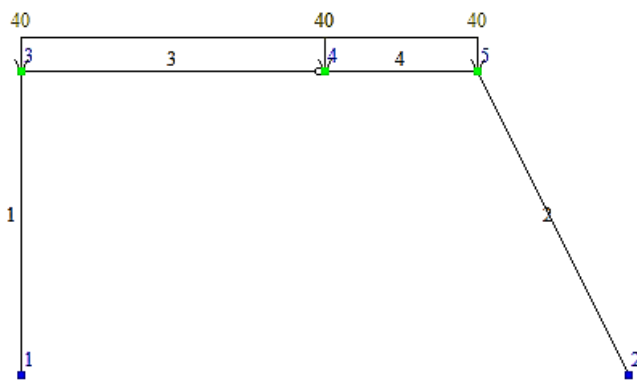

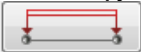

Рис. 2.13 – Друге завантаження (постійне)

Для вводу третього, тимчасового довготривалого навантаження, яке діє нормально до стояка 2 ($q_d = 45 \text{ кН/м}$), кнопкою на нижній панелі встановлюємо навантаження №3. Вибираємо правий стояк (стрижень 2), у вікні «Задание нагрузок» вибираємо місцеву систему координат і натискаємо кнопку (рис. 2.14). У вікні «Параметры» вводим значения навантаження і натискаємо кнопку . На екрані відображається введене навантаження (рис. 2.15).

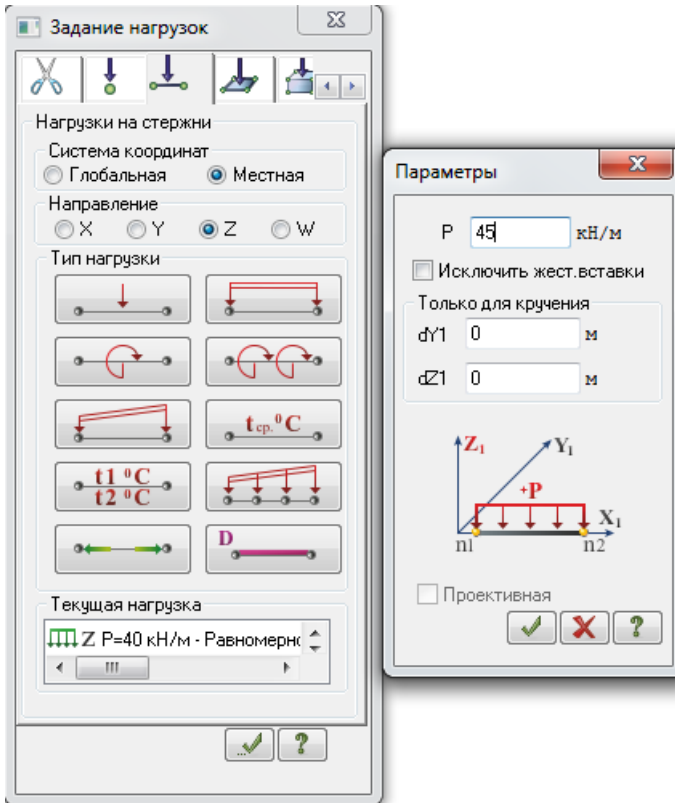

Рис. 2.14 – Вікна введення тимчасового довготривалого навантаження

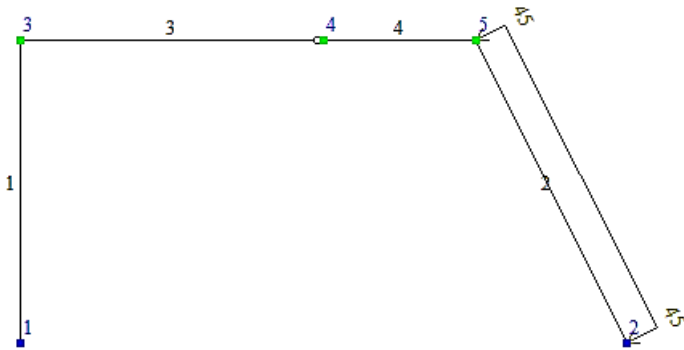

Рис. 2.15 – Третє завантаження (тимчасове довготривале)

Для вводу четвертого, тимчасового короткочасного завантаження, яке діє у вузлі 3 ($F = 80\text{кН}$), кнопкою на нижній панелі встановлюємо завантаження №4. Вибираємо вузол 3 (кнопка на нижній панелі), у вікні «Задание нагрузок» переходимо на закладку , вказуємо глобальну систему координат, напрям дії навантаження і натискаємо кнопку (рис. 2.16). У вікні «Параметры нагрузки» вводимо значення навантаження (величину навантаження вводимо із знаком «мінус», так як напрям дії навантаження співпадає з напрямом осі X) і натискаємо кнопку .

Тимчасове короткочасне завантаження показано на рис. 2.17.

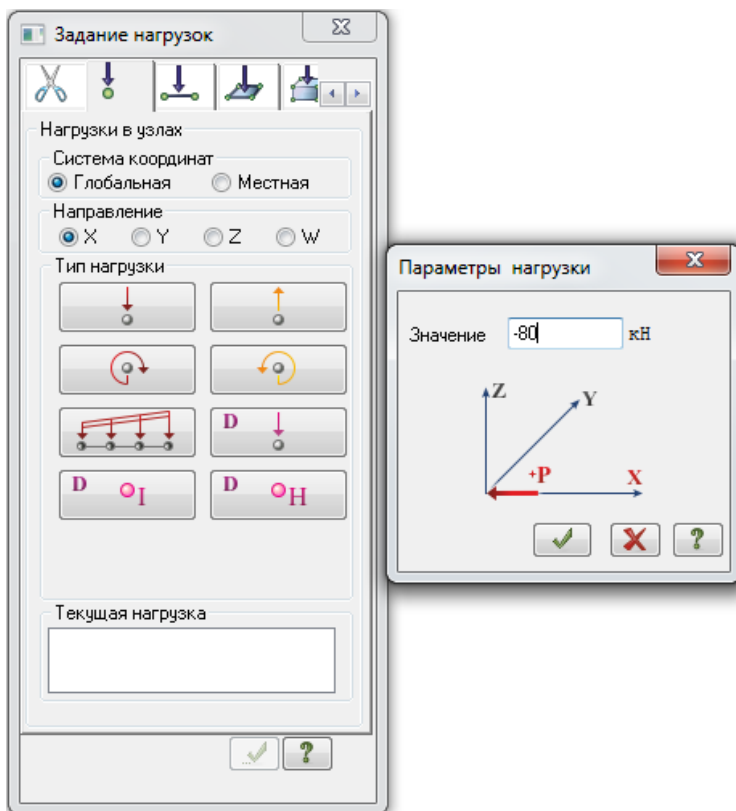

Рис. 2.16 – Вікна введення тимчасового короткочасного навантаження

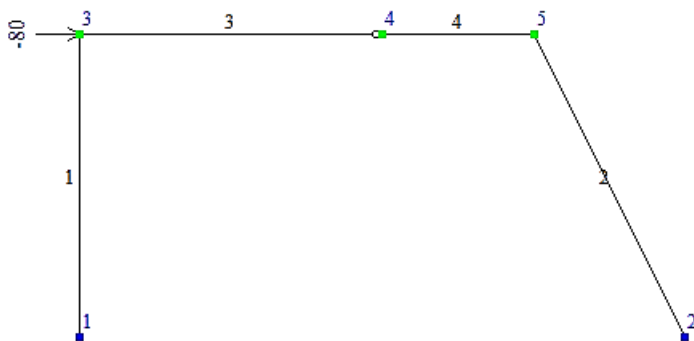

Рис. 2.17 – Четверте завантаження (тимчасове короткочасне)

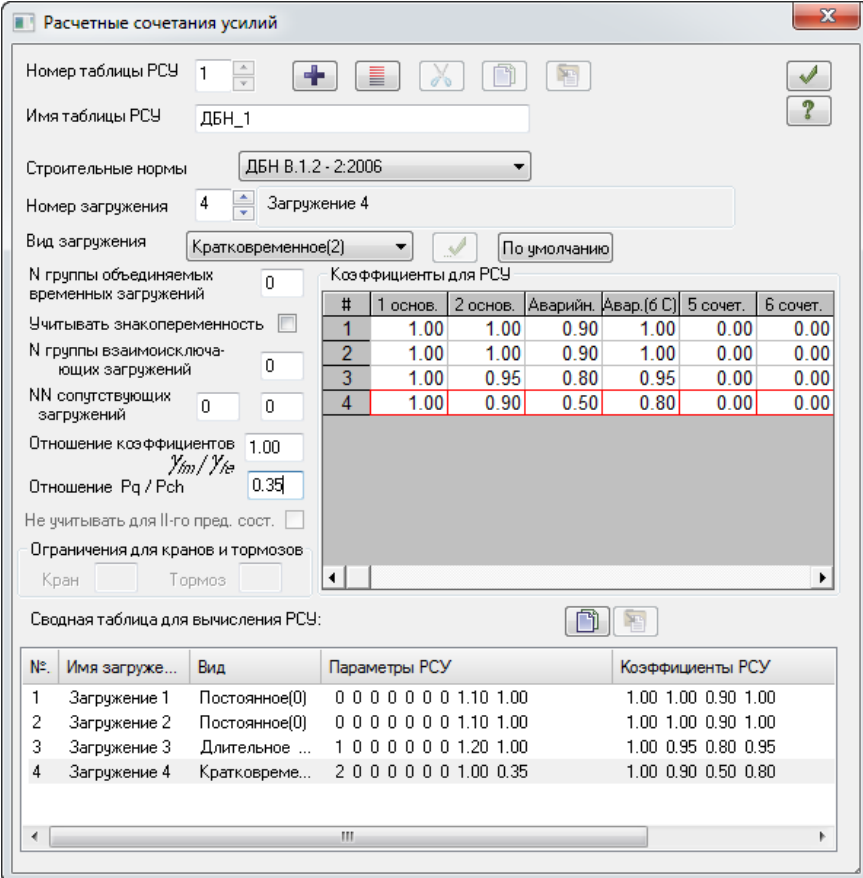

Переходимо на закладку «Расчет» і натискаємо кнопку . У таблиці РСУ вводимо вид завантаження для кожного завантаження, кожен раз натискаючи кнопку справа від виду завантаження (рис. 2.18):

- 1- «Постоянная»;
- 2- «Постоянная»;
- 3- «Временная длительная»;
- 4- «Кратковременная».

Всі завантаження повинні відобразитись у нижньому вікні таблиці РСУ. Коефіцієнти РСУ формуються автоматично, але їх, за бажанням, можна коригувати вручну.

Расчетные сочетания усилий

Номер таблицы РСУ: 1

Имя таблицы РСУ: ДБН_1

Строительные нормы: ДБН В.1.2 - 2:2006

Номер загрузки: 4

Вид загрузки: Кратковременное(2)

Кoeffициенты для РСУ

#	1 основ.	2 основ.	Аварийн.	Авар.(б.С)	5 сочет.	6 сочет.
1	1.00	1.00	0.90	1.00	0.00	0.00
2	1.00	1.00	0.90	1.00	0.00	0.00
3	1.00	0.95	0.80	0.95	0.00	0.00
4	1.00	0.90	0.50	0.80	0.00	0.00

Сводная таблица для вычисления РСУ:

№.	Имя загрузки...	Вид	Параметры РСУ				Кoeffициенты РСУ					
1	Загрузка 1	Постоянное(0)	0	0	0	0	1.10	1.00	1.00	1.00	0.90	1.00
2	Загрузка 2	Постоянное(0)	0	0	0	0	1.10	1.00	1.00	1.00	0.90	1.00
3	Загрузка 3	Длительное ...	1	0	0	0	1.20	1.00	1.00	0.95	0.80	0.95
4	Загрузка 4	Кратковреме...	2	0	0	0	1.00	0.35	1.00	0.90	0.50	0.80

Рис. 2.18 – Вікно формування таблиці РСУ

Після заповнення таблиці РСУ натискаємо кнопку у правому верхньому куті таблиці РСУ.

2.4 Розрахунок рами.

Перед виконанням розрахунку потрібно виконати упаковку схеми. Для

цього натискаємо кнопку Упаковка
схемы на панелі «Редактирование».

Для виконання розрахунку рами на панелі «Расчет» натискаємо кнопку - «Выполнить расчет». Після цього потрібно обов'язково переглянути протокол розрахунку (кнопка Протокол решения панелі «Расчет») на предмет виявлення помилок.

Використовуючи вікно «Показать» (кнопка на нижній панелі), відключаємо нумерацію вузлів і елементів, а також зображення навантажень.

Переходимо на закладку «Анализ», на нижній панелі за допомогою кнопок   встановлюємо перше завантаження і натискаємо кнопку

на панелі «Усилия в стержнях». У вікні «Показать» переходимо на закладку встановлюємо позначки   і   і натискаємо кнопку . В результаті на екрані буде відображатись еюра згинальних моментів від дії першого завантаження (рис. 2.19).

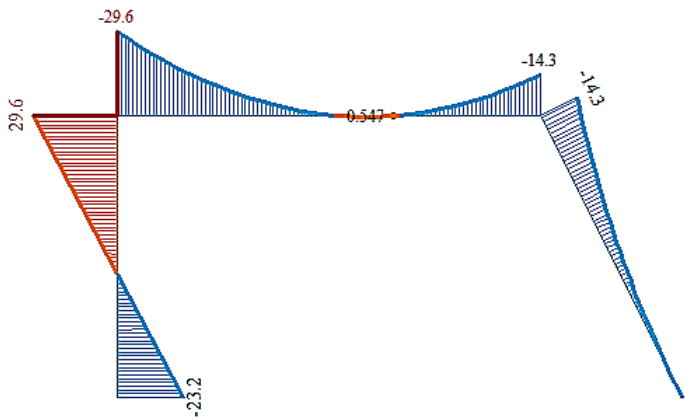

Рис. 2.19 – Еюра згинальних моментів від дії власної ваги конструкцій (кНм)

Послідовно натиснувши кнопки Q_z і N на панелі «Усилия в стержнях», одержимо епюри поперечних і поздовжніх сил у стрижнях рами (рис. 2.20, 2.21).

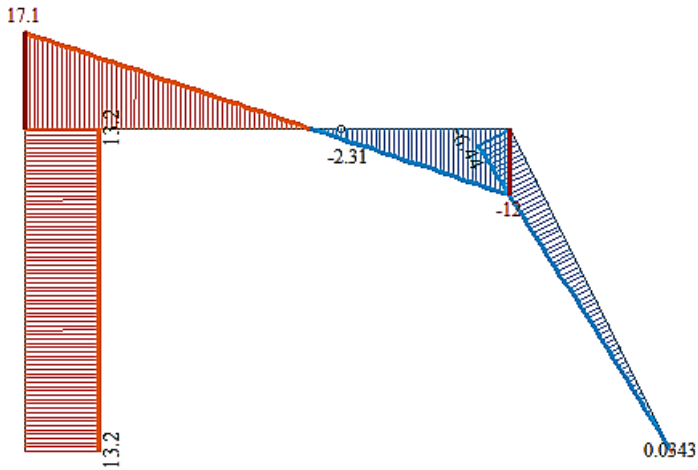

Рис. 2.20 – Епюра поперечних сил від дії власної ваги конструкцій (кН)

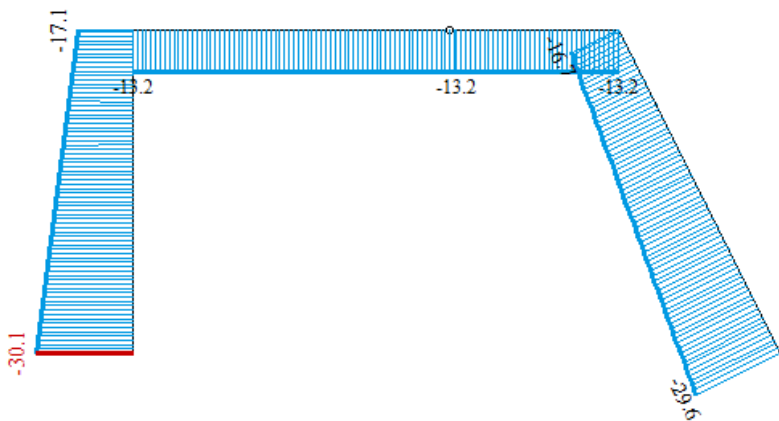

Рис. 2.21 – Епюра поздовжніх сил від дії власної ваги конструкцій (кН)

На нижній панелі за допомогою кнопок $\blacktriangle$ $\blacktriangledown$ встановлюємо друге завантаження і за допомогою кнопок M_y , Q_z і N на панелі «Усилия в стержнях» одержуємо епюри зусиль від другого завантаження (рис. 2.22-2.24).

Встановлюючи завантаження № 3 і № 4 одержуємо епюри зусиль від цих завантажень (рис. 2.25-2.30).

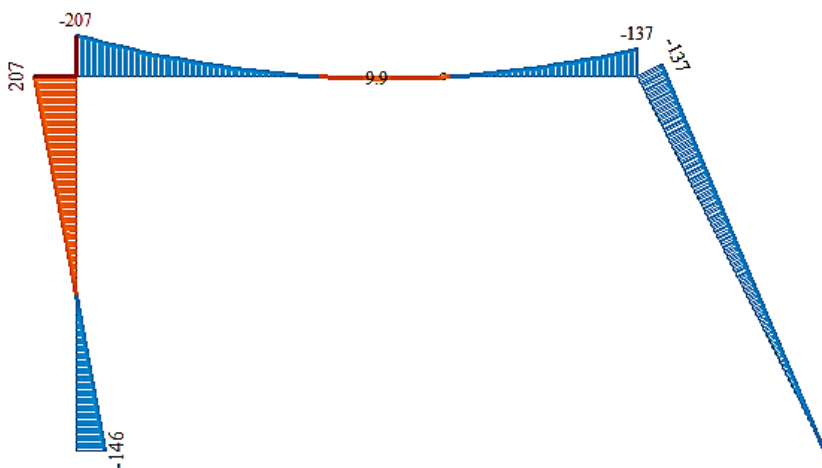

Рис. 2.22 – Епюра згинальних моментів від дії постійного навантаження (кНм)

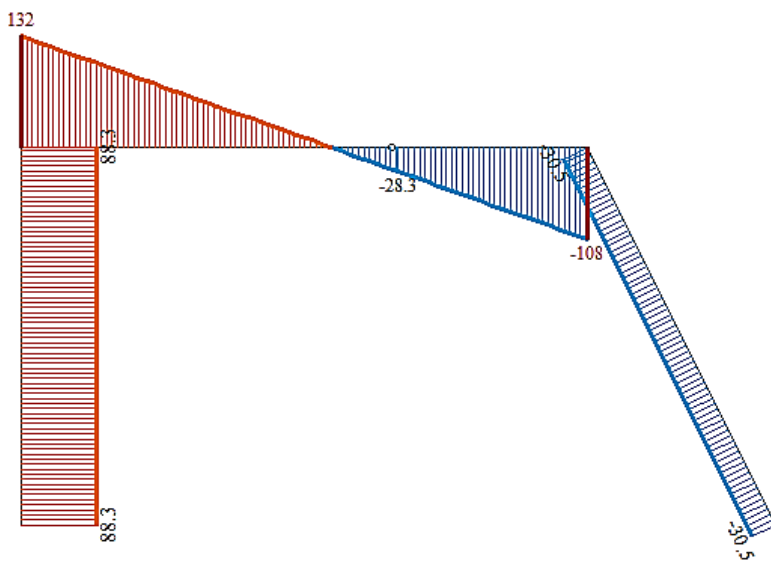

Рис. 2.23 – Епюра поперечних сил від дії постійного навантаження (кН)

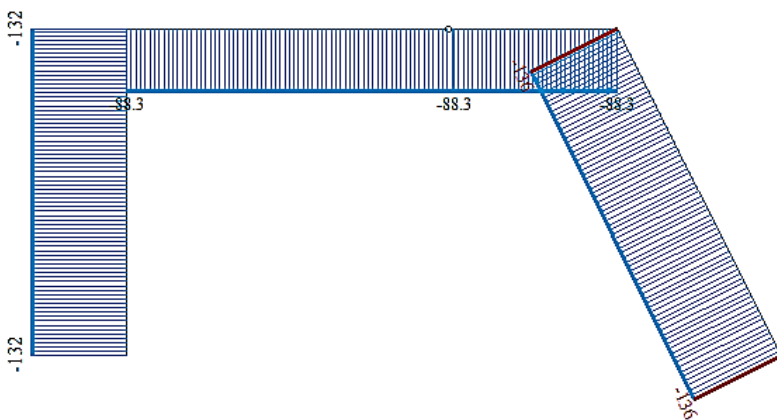

Рис. 2.24 – Епюра поздовжніх сил від дії постійного навантаження (кН)

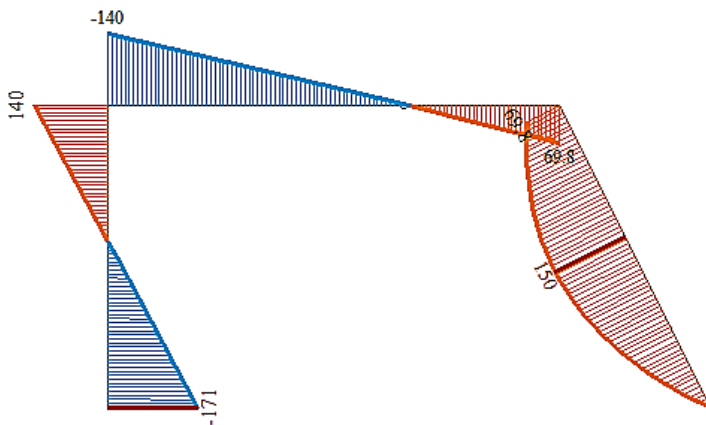

Рис. 2.25 – Епюра згинальних моментів від дії довготривалого навантаження

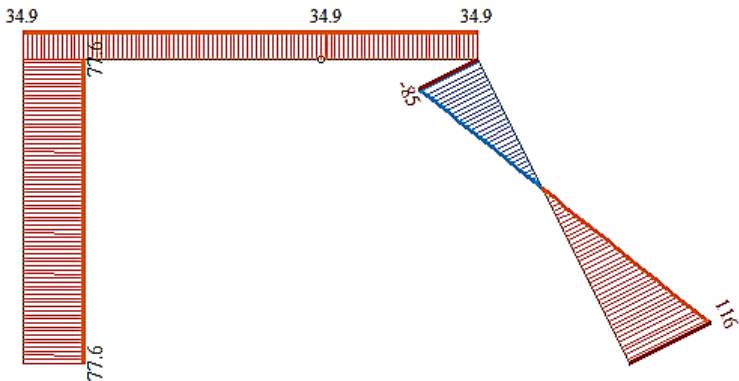

Рис. 2.26 – Епюра поперечних сил від дії довготривалого навантаження

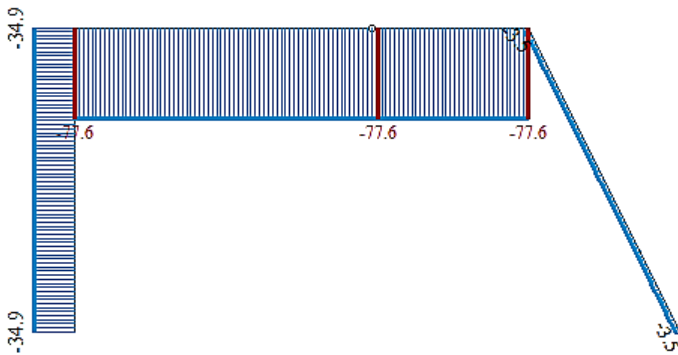

Рис. 2.27 – Епюра поздовжніх сил від дії довготривалого навантаження

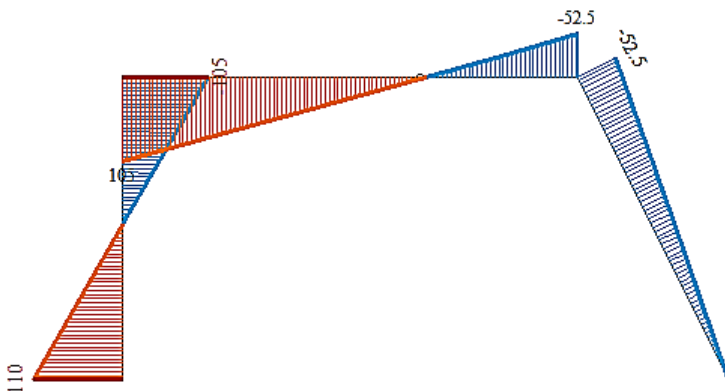

Рис. 2.28 – Епюра згинальних моментів від дії короткочасного навантаження

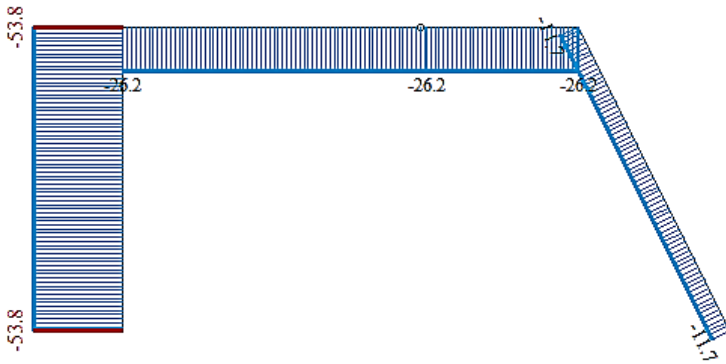

Рис. 2.29 – Епюра поперечних сил від дії короточасного навантаження

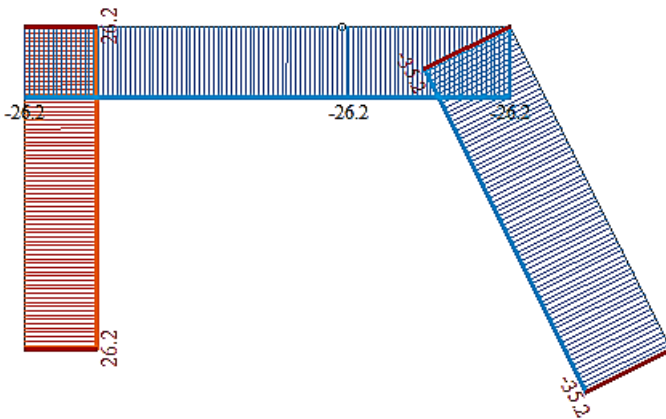

Рис. 2.30 – Епюра поздовжніх сил від дії короточасного навантаження

Переходимо на закладку «Железобетон» і натискаємо кнопку **Варианти**. У вікні «Варианти конструирования» (рис. 2.31) встановлюємо

Расчет сечений по:

РСУ

і натискаємо кнопку , після чого

закриваємо вікно.

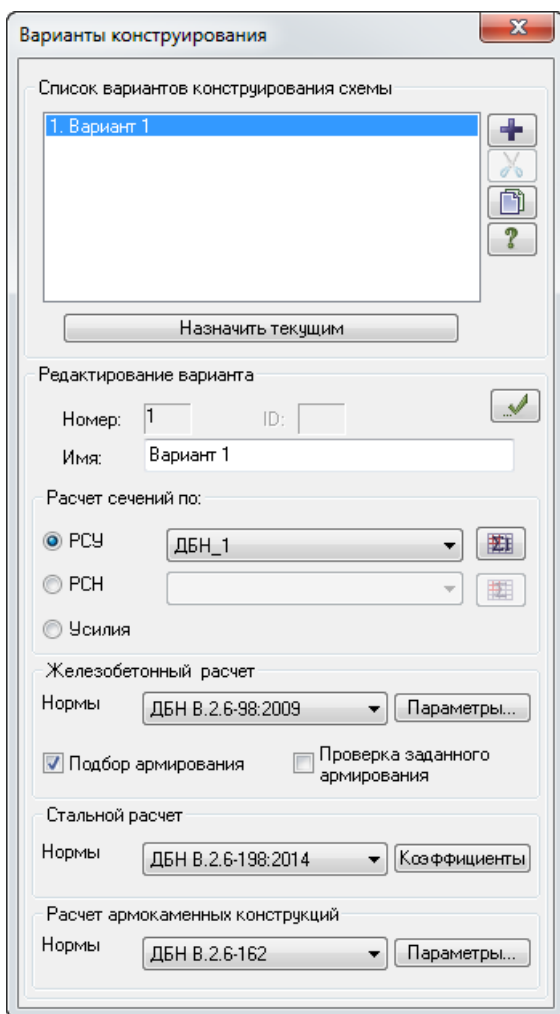

Рис. 2.31 – Вікно введення варіантів конструювання.

Натискаємо кнопку і у вікні «Жесткости и материалы» переходимо на закладку Ж/Б (рис. 2.32).

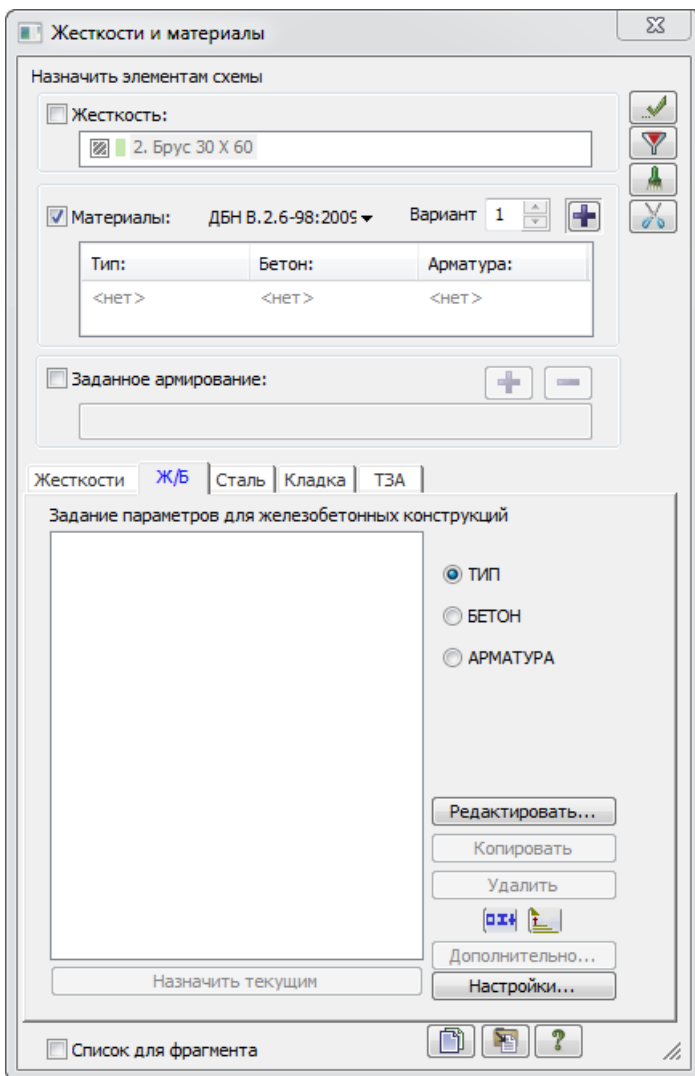

Рис. 2.32 – Вікно введення матеріалів.

Спочатку встановлюємо кнопку ТИП для вибору типу конструкції і натискаємо кнопку . У вікні «ДБН В.2.6-98-2009. Материалы для расчета ЖБ» клацаємо лівою кнопкою миші на першому рядку таблиці ТИП СТЕРЖЕНЬ. На правій половині таблиці з'являться параметри для стрижневих елементів (рис. 2.33).

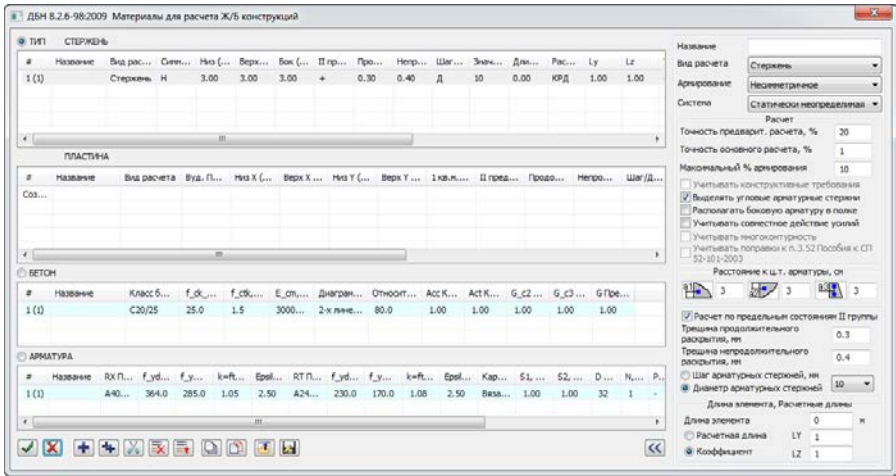
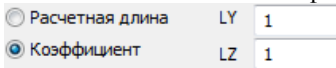

Рис. 2.33 – Встановлення параметрів стрижня

Встановлюємо коефіцієнти розрахункової довжини рівні 1

Клацаємо лівою кнопкою миші на першому рядку таблиці **БЕТОН**. На правій половині таблиці встановлюємо клас бетону, інші параметри залишаємо без змін (рис. 2.34).

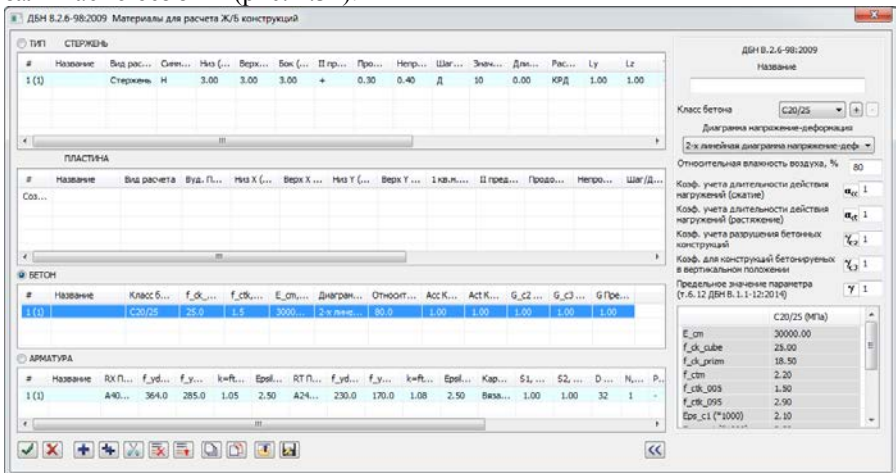

Рис. 2.34 – Встановлення параметрів бетону

Клацаємо лівою кнопкою миші на першому рядку таблиці **АРМАТУРА** і вибираємо клас арматури. Параметри арматури у правій половині таблиці залишаємо без змін (рис. 2.35).

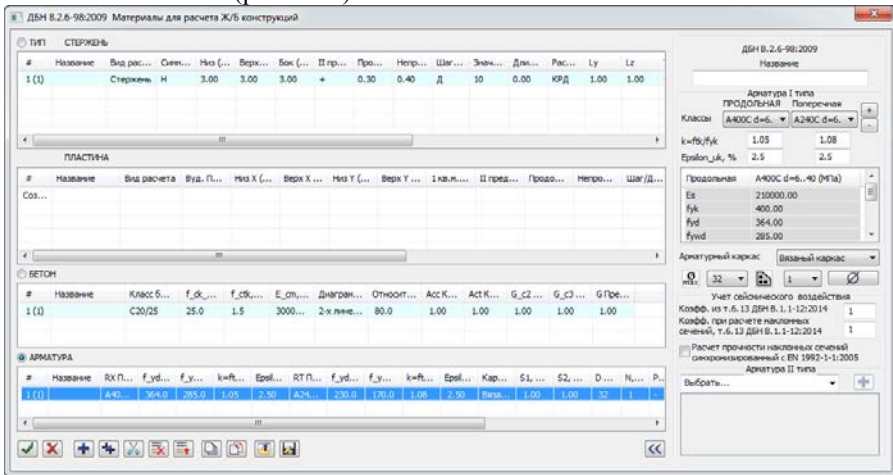

Рис. 2.36 – Встановлення параметрів арматури

Для завершення натискаємо кнопку

У вікні «Жесткости и материалы» клацаємо лівою кнопкою миші **1. Стержень.** і натискаємо кнопку **Назначить текущим**. Виділяємо всі стрижні рами (кнопка на нижній панелі) і у вікні «Жесткости и материалы» (кнопка **Жесткость:** не повинна бути відмічена) натискаємо кнопку . Закриваємо вікно «Жесткости и материалы».

Для підбору арматури натискаємо кнопку **Расчет**. У вікні «Расчет и конструирование железобетонных элементов» натискаємо кнопку **Подтвердить**.

Натискаємо на текст кнопки **Несимметрия** і вибираємо несиметричне армування. Натискаємо кнопку **Эпюры/ мозаика** і вибираємо епюри армування.

Для відображення армування у стрижнях в вигляді відсотків натискаємо кнопку . В результаті одержимо епюру % армування (рис. 2.37).

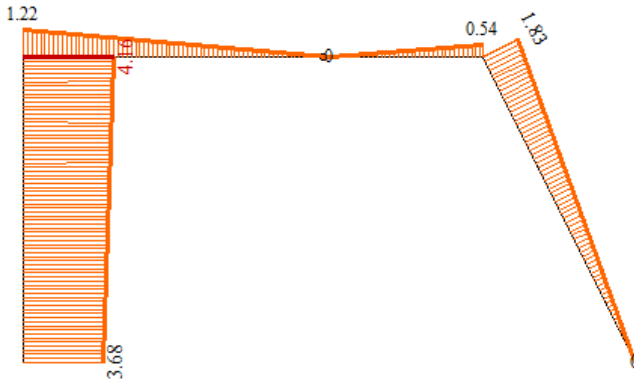

Рис. 2.37 – Епюра армування стрижнів рами (%)

Покажемо розташування арматурних стрижнів для найбільш армованого елемента (в даному випадку це стрижень 1). Натискаємо кнопку на нижній панелі і клацаємо лівою кнопкою миші на стрижень 1. Відкривається вікно, в якому зібрані дані по елементу 1 і переходимо на закладку , де в таблиці показано армування стрижня 1 в см^2 (рис. 2.38). Якщо встановити позначку Показати, одержимо рисунок з розміщенням арматурних стрижнів у поперечному перерізі стрижня 1.

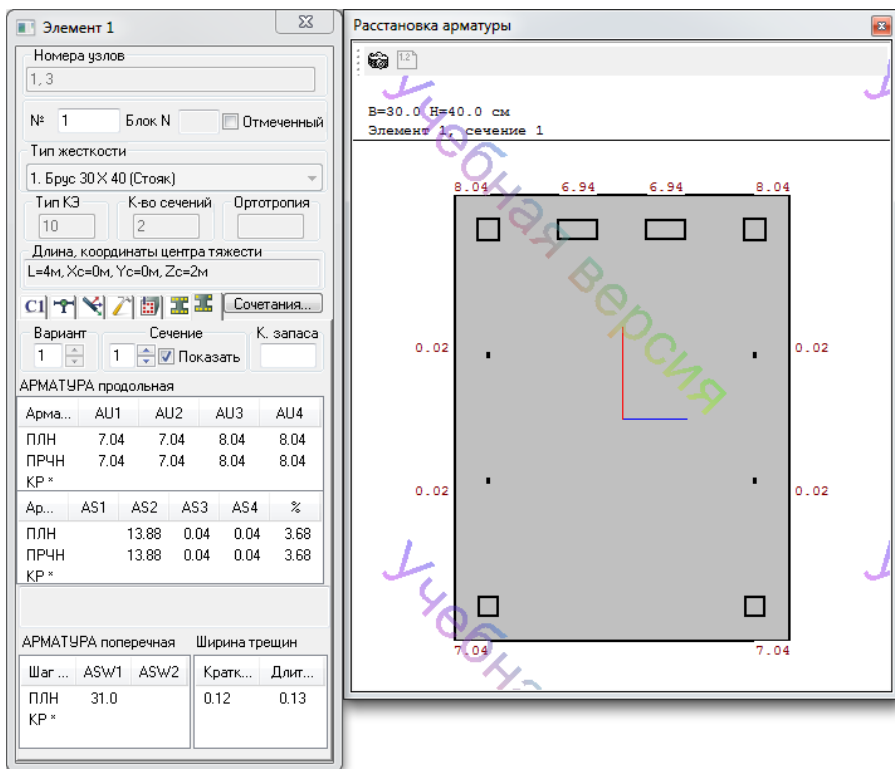

Рис. 2.38 – Армования элемента 1

2.5 Формування пояснювальної записки.

При оформленні задачі 2 у пояснювальній записці повинно бути:

- Вихідні дані рами (рис. 2.1);
- Розрахункова модель рами із нумерацією вузлів і елементів і з показом навантаження (рис. 1.11, 2.13, 2.15, 2.17);
- Епюри зусиль (рис. 2.19- 2.30);
- Результати підбору арматури (рис. 2.37-2.38);

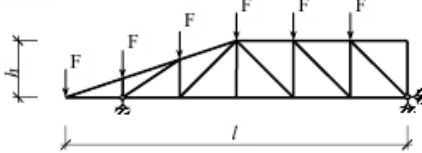
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Программный комплекс ЛИРА-САПР. Руководство пользователя. Обучающие примеры. Водопьянов Р.Ю., Титок В.П., Артамонова А.Е., Ромашкина М.А. Под ред. академика РААСН Городецкого А.С. Электронное издание, 2017г., - 535с.
2. ЛИРА–САПР. Книга I. Основы. Е.Б Стрелец–Стрелецкий, А.В. Журавлев, Р.Ю. Водопьянов. Под ред. Академика РААСН, докт. техн. наук, проф. А.С. Городецкого. – Издательство LIRALAND, 2019. – 154с.
3. Барабаш М.С., Кір'язев П.М., Лапенко О.І., Ромашкіна М.А. / Мурашко Л. А. , Колякова В.Н., Сморгалов Д.В. Основы комп'ютерного моделювання. Навч. посібник/ – Київ : НАУ, 2018. – 492 с.
4. Сорока М.М. Розв'язок нелінійних задач будівельної механіки. Навч. посібник. – Одеса: ОДАБА, 2018. – 202 с.

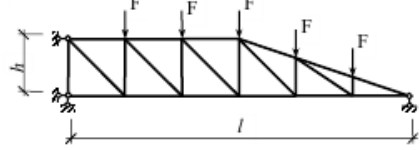
Вихідні дані для виконання курсової роботи. Задача №1.

Розрахунок металевої ферми.

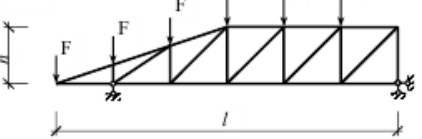
1

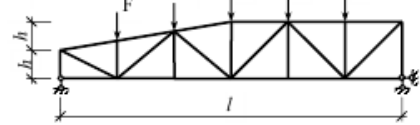
2

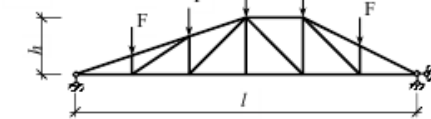
3

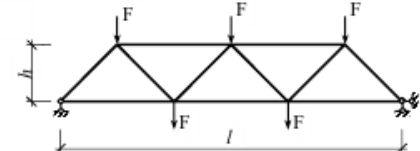
4

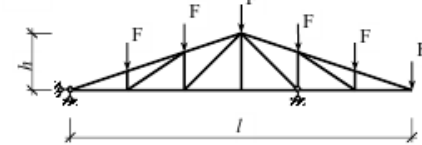
5

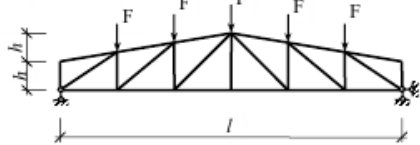
6

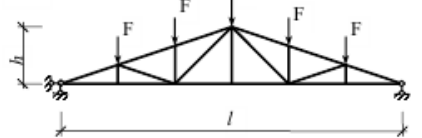
7

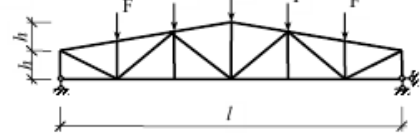
8

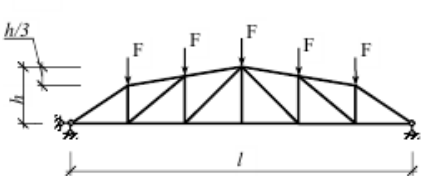
9

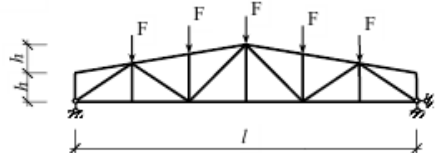
10

11

12

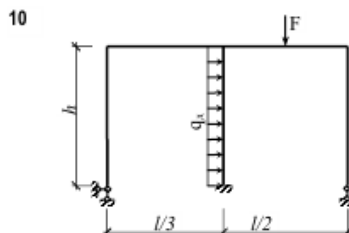
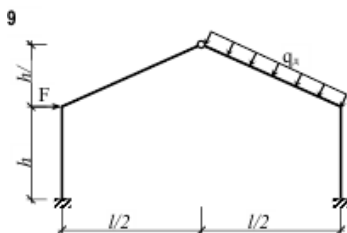
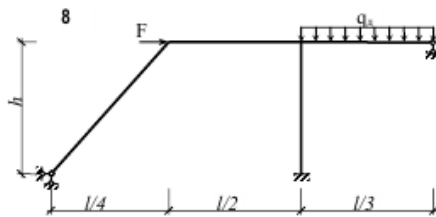
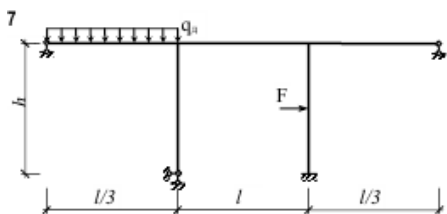
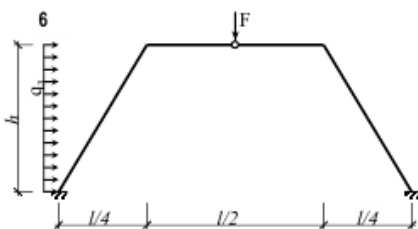
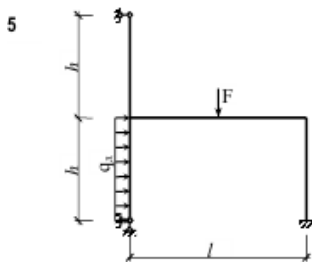
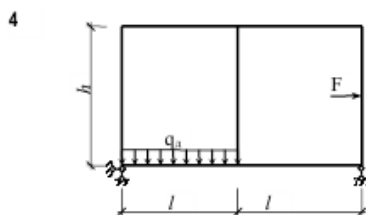
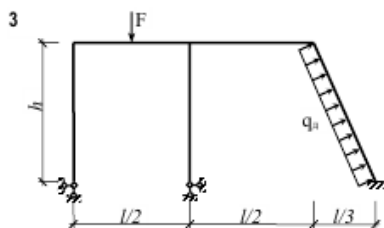
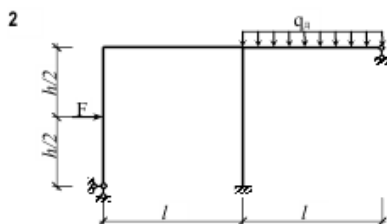
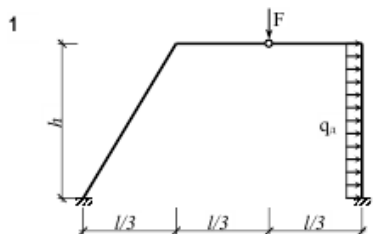

Таблиця Розміри ферм та навантаження.

№	Розміри		№	Навантаження
	<i>l</i> (м)	<i>h</i> (м)		F (кН)
1	18	2,5	1	10
2	20	3,0	2	12
3	24	3,2	3	15
4	28	3,6	4	16
5	30	4,0	5	18
6	32	4,2	6	20
7	15	2,1	7	21
8	21	2,6	8	24
9	27	3,0	9	26
10	24	3,2	10	19
11	20	2,7	11	17
12	18	2,2	12	11
13	27	2,8	13	16
14	24	2,1	14	13
15	32	3,5	15	17
16	30	3,2	16	23
17	27	3,0	17	28
18	24	2,8	18	26
19	21	2,2	19	20
20	15	1,8	20	22

Задача №2. Розрахунок плоскої залізобетонної рами.

Таблиця. Розміри рами та навантаження.

№	l (м)	h (м)	$b_p=b_c$ (см)	h_p (см)	h_c (см)	№	q_p (кН/м)	q_d (кН/м)	F (кН)	Бетон
1	12	5,4	35	70	50	1	26	35	93	C16/20
2	10	4,2	30	60	40	2	30	33	86	C20/25
3	8	3,6	20	50	30	3	19	44	94	C25/30
4	6	3,0	20	40	40	4	21	36	102	C30/35
5	15	5,0	40	80	50	5	23	41	85	C32/40
6	9	4,2	30	65	45	6	25	39	111	C16/20
7	6	3,3	20	45	40	7	26	37	113	C20/25
8	8	4,0	25	55	40	8	27	42	97	C25/30
9	9	4,5	25	60	45	9	28	46	87	C30/35
10	11	3,6	35	65	40	10	19	44	76	C32/40
11	13	4,8	40	70	60	11	18	34	88	C16/20
12	10	3,2	30	55	40	12	15	45	108	C20/25
13	8	3,0	20	45	40	13	31	32	85	C25/30
14	14	4,5	40	80	50	14	22	37	104	C30/35
15	12	3,6	35	65	45	15	24	42	91	C32/40
16	15	5,1	40	80	50	16	32	35	89	C16/20
17	9	4,2	30	55	45	17	33	38	79	C20/25
18	10	3,9	30	60	45	18	29	33	109	C25/30
19	7	4,0	20	50	40	19	27	45	86	C30/35
20	11	5,4	35	65	40	20	26	31	97	C32/40

q_p – постійне навантаження, прикладається до усіх ригелів рами;

q_d – довготривале навантаження;

F – короткочасне навантаження.

Стержні рами армуються поздовжньою арматурою А400С та поперечною А240С.